

Begrepp, definition jämför Socialstyrelsens termbank http://app.socialstyrelsen.se/termbank	Förklaring
Apotekens Service AB (ASAB)	Servicebolag för samtliga apoteksaktörer inom Sverige med uppgift att bland annat sammanställa försäljningsdata för administrering av den allmänna läkemedelssubventionen samt att leverera statistikunderlag till landstingen och ge ut egen nationell försäljningsstatistik för analys.
ATC-kod	Anatomical Therapeutic Chemical Classification system. Internationellt klassifikationssystem för läkemedel som fastställs av WHO (www.whocc.no). Läkemedlen indelas efter anatomisk, terapeutisk och kemisk tillhörighet. Alla läkemedel har ATC-koder som börjar med en bokstav A-V. Bokstäverna W-Z används av Apoteket AB för klassificering av icke läkemedel och bokstaven Ö används för extemporeberedningar. Uppgift om vilken ATC-kod ett visst läkemedel har kan återfinnas i FASS, www.fass.se , antingen i produkttexten för läkemedlet eller i ATC-registret under rubriken Läkemedelsgrupper (ATC).
AUP, AIP	AUP = apotekens utförsäljningspris, officiellt pris före eventuella tillverkarrabatter. AIP = apotekens inköpspris, förekommer idag som begrepp endast i TLV:s beslut samt i samband med läkemedelsupphandling för slutenvården.
Basläkemedel	Begrepp inom SLL för läkemedel som används för behandling av vanliga sjukdomar i öppenvården och vars läkemedelsgrupper därför finns representerade i Kloka Listan. För lista över aktuella basläkemedel, se Basläkemedel SLL 2011 . <i>Jfr. motsatsen Specialläkemedel.</i>
Benchmarking	Organisationer utvärderar sin verksamhet i förhållande till andra inom en viss bransch
DDD, definierade dygnsdoser	Den förmodade genomsnittliga dygnsdosen då läkemedlet används av en vuxen vid medlets huvudindikation. Fastställs av WHO. DDD finns fastställd framförallt för perorala läkemedel och anges ofta i mängd aktiv substans alternativt i enheter, antal tabletter, milliliter etc. För fasta kombinationer av flera läkemedel anges DDD i enheter. Aktuella DDD finns på www.whocc.no .
DDD/TIND	DDD per 1000 invånare och dag. Möjliggör jämförelser i volym mellan områden kontrollerade för olika stora befolkningsunderlag eller mellan olika år inom samma område vid befolkningstillväxt.
Dosförpackade läkemedel	Förpackade läkemedel, vanligtvis maskinellt, avsedda för enskild patient. Tabletter och kapslar att intas vid samma tillfälle läggs i påse märkt med patientens namn och tidpunkt för dosintaget. Förbrukningen återges i statistiken som receptförsäljning. En varurad/receptrad av dosförpackade läkemedel motsvarar normalt 14 dagars förbrukning. ApoDos är Apoteket AB:s produktnamn för dosförpackade läkemedel.

Begrepp och definitioner inom läkemedelsuppföljning

DU90%, DC90%	DU90% Drug Utilization 90% och DC90% Drug Cost 90%. Metod för att automatiskt utföra viss kvalitetsvärdering av läkemedelsförskrivning utifrån statistikuppgifter. Anger det antal läkemedel som motsvarar 90 procent av användningen mätt i definierade dygnsdoser DDD respektive pengar. DU90% och DC90% fokuserar på vikten av att begränsa terapiarsenalen och därigenom höja kvaliteten i läkemedelsterapin. Läkemedlen inom DU90% används i Läkemedelsuppföljning för beräkning av följsamheten till Kloka Listan.
EK	Elektronisk Katalog, en elektronisk katalogtjänst inom SLL. I Läkemedelsuppföljning ligger strukturen i EK till grund för verksamhetsuppdelning och statistikredovisning.
E-recept	Recept som överförs från förskrivare till apotek via dator eller motsvarande enligt fastställt och strukturerat format.
Expeditionsdatum	Datum för expedition av recept. Används normalt för tidsavgränsning vid läkemedelsuppföljning.
Extemporeberedning av läkemedel	Läkemedel med viss form och styrka som tillverkas på apotek/ tillverkningslaboratorium för tillfället för viss patient eller sjukvårdsavdelning. Har ofta tilldelats ATC-kod Ö (Övrigt) oavsett innehåll.
Fakturerad kostnad	Utdebiterade kostnader för öppenvårdsläkemedel för verksamheter med kostnadsansvar. <i>Se även KÖL.</i>
FUL	Faktureringsunderlag för läkemedelskostnader per uppdrag, <i>se Uppdrag.</i>
Förmånskostnad	Begreppet används synonymt med SLL-kostnad. <i>Se SLL-kostnad.</i>
Förskrivare	Person med behörighet att utfärda recept, dosrecept, hjälpmedelskort eller livsmedelsanvisning.
Förskrivningsdatum	Datum för förskrivning av recept. Används på Läkemedelsuppföljning endast vid uppföljning av arbetsplatser ackumulerat under ett år.
Försäljning egenvård	Försäljning av receptfria läkemedel på apotek och i allmän handel i Stockholms län.
Försäljning recept	Transaktion på apotek vid försäljning mot recept eller dosrecept. Avser ett förskrivet uttag av ett läkemedel. Post för läkemedel för långtidsbruk på recept och dosrecept, avser oftast tre månaders respektive endast fjorton dagars förbrukning. Uppgifter från apoteken om transaktioner för personer mantalsskrivna i Stockholms län lagras i VAL-databasen.
Försäljning rekvisition	Transaktion på apotek vid leverans mot rekvisition av en orderrad. Transaktionsuppgiften omfattar endast levererad vara; art, mängd och bruttobelopp samt mottagande enhet. Så kallad slutenvårdsrekvisition avser leverans från sjukhusapotek oavsett vem som är mottagare.
Generikum, generika	Läkemedel, utan patentskydd, med substansnamnet som produktnamn. Kan också bära eget varumärke – ”branded generic” t.ex. Normorix. Läkemedelsuppföljning inom SLL

Begrepp och definitioner inom läkemedelsuppföljning

	sker på sjuställig ATC-nivå, substansnivå. Det påverkar därför inte följsamheten till Kloka Listan om apoteket bytt generika.
Högekostnadsskyddet	System för högekostnadsskydd av läkemedel som ingår i den allmänna läkemedelssubventionen. Individens högekostnadsskydd bygger på ett trappstegssystem där den maximala egenavgiften är 1800 kronor per år. <i>Se även beskrivning i dokumentet Frågor och svar.</i>
Individer, antalet läkemedelsförbrukare	Volymmått för antalet förbrukare av receptförskrivet läkemedel under viss period. Måttenheten finns tillgänglig endast i Socialstyrelsens Läkemedelsregister.
Kostnadsfria läkemedel för patienten	Vid köp av läkemedel mot recept är insulin och blödarpreparat generellt kostnadsfria för patienten. Dessutom är läkemedel förskrivna enligt Smittskyddslagen SML helt kostnadsfria. Det gäller bland annat vissa antibiotika, medel mot HIV och mot hepatit C. SLL har därutöver särskilt beslutat om att bland annat vissa läkemedel till psykiatriska patienter utan sjukdomsinsikt ska lämnas ut kostnadsfritt.
Kronor	Använt mått på totalbelopp (belopp), SLL-kostnad och egenavgift.
Kronor/DDD	Kvotmått som möjliggör pris- eller kostnadsjämförelser mellan relativt likvärdiga läkemedel. Då DDD-måttet inte med nödvändighet är baserat på i Sverige förekommande dosering och inte alltid speglar ekvipotens mellan olika läkemedel bör måttet kronor/DDD användas endast om det bedöms vara relevant.
Kronor/receptpost	Kvotmått för kostnadsjämförelser vid läkemedelsförskrivning.
Kvotmått kvalitet	Surrogatmått på kvalitet av läkemedelsförskrivning inom ett geografiskt område eller vårdgivarenhet för att möjliggöra jämförelse mellan olika områden/enheter där man inte känner till det absoluta antalet behandlade patienter eller antalet patienter som behandlats med viss diagnos. Kvotmått såsom andel ARB av ARB och ACE-hämmare eller andelen omeprazol av alla PPI kan ha visst värde för benchmarking och uppföljning men bör tolkas med försiktighet vid små volymer. Det ger heller inget svar på om respektive läkemedel varit insatta på relevanta indikationer.
KÖL	Kostnadsansvar Öppenvård Läkemedel. Benämningen på det decentraliserade kostnadsansvaret som gäller för vissa vårdgivare från 2010.
Licensläkemedel	Av Läkemedelsverket ej godkänt läkemedel och som endast får försäljas efter individuellt tillstånd eller efter tidsbegränsat beslut för viss förskrivare/klinik (generell licens) utfärdat av Läkemedelsverket. Vissa licensläkemedel saknar ATC-kod och får då i statistiken en provisorisk kod som innehåller bokstaven Ö.

Begrepp och definitioner inom läkemedelsuppföljning

Läkemedelsregistret (Socialstyrelsens läkemedelsregister)	Databas över samtliga försäljningstransaktioner avseende recept och dosrecept för hela landet. Uppgifterna innefattar personnummer i krypterad form. Innehåller data från och med 1 juli 2005. Registret får användas för forskning, epidemiologiska undersökningar och statistik. Uppgifter på landstingsnivå saknas för läkemedel enligt SML (smittskyddslagen) då recepten vanligtvis saknar fullständiga personnummer.
Läkemedelssubvention	Vid köp av läkemedel mot recept kan läkemedel, som enligt beslut av TLV ska ingå i högkostnadsskyddet, försälas till lägre pris för patienten och resterande del subventioneras av SLL. Förskrivning med subvention signeras i receptet av förskrivaren.
Nettopris	För upphandlade läkemedel är nettopris det faktiska priset på en vara efter avdragen upphandlingsrabatt. Gäller endast för rekviderade läkemedel. Infördes i SLL från 2010. <i>Se Upphandlingsrabatter.</i>
NPL Id	Unikt identifikationsnummer för produkt och som inte går att ändra. Fastställs av Läkemedelsverket i samband med ny ansökan om godkännande. Används för närvarande inte i Läkemedelsuppföljning men finns i transaktionsposterna för läkemedel i VAL-databasen.
OLAP-kub	En kub är en multidimensionell databas som innehåller mått (kvantitativa värden) och hierarkier (kategorier). OLAP står för OnLine Analytical Processing. En OLAP-kub gör det möjligt att djupanalysera stora mängder data med en stor flexibilitet.
OTC	”Over the counter”, benämning för läkemedel som försälas receptfritt.
Parallellimporterat läkemedel	Läkemedel med patentskydd och skyddat varumärke tillverkat för annat EU-land men ompackat för försäljning i Sverige. Får försälas efter godkännande av Läkemedelsverket och om priset är väsentligen lägre än motsvarande läkemedel ursprungligen tillverkat och förpackat för försäljning i Sverige. Dessa läkemedel ingår i utbytessystemet. Läkemedelsuppföljning inom SLL sker på sjuställig ATC-nivå, substans. Det påverkar därför inte följsamheten om patienten får parallellimporterat läkemedel.
Produkt (handelsnamn)	Producentens benämning av färdigt läkemedel. Lägsta sökbara nivå i Läkemedelsuppföljning.
Receptbelagt	Läkemedel som endast får försälas mot recept. Framgår inte i statistiken över läkemedelsförsäljning på Läkemedelsuppföljning.

Begrepp och definitioner inom läkemedelsuppföljning

Receptfritt	Läkemedel som får försäljas utan recept. Receptfritt läkemedel kan vara prisförhandlat med TLV och får då försäljas mot recept med subvention. Det är vanligt att vissa varor och förpackningar är särskilt destinerade för receptfri försäljning och är då ofta inte prisförhandlade. Det kan gälla småförpackningar av läkemedel som i större förpackningar ingår i förmånssystemet.
Receptpost, receptrad, recipe	Volymmått för receptläkemedel motsvarande ett uttag av ett läkemedel på ett recept. En receptpost kan därmed innefatta en eller flera förpackningar av samma läkemedel inom ramen för ett förskrivet uttag. Lämpligt volymmått för läkemedel som ges i kurer och vid behov (t.ex. antibiotika och sömnmedel) samt läkemedel som saknar DDD eller ges i väldigt varierad dosering.
Receptregistret	Egentligen den fullständiga databas över apotekstransaktioner för recept som med krypterade individdata ligger till grund för Socialstyrelsens Läkemedelsregister. Begreppet ”Receptregistret” används även för den databas över avidentifierade läkemedelstransaktioner, vilken är sökbar i VAL avseende personer i Stockholms län, och för hela riket i Apotekens Service AB:s statistiksystem Concise.
SLL-kostnad - recept	I statistiken - VAL, den allmänna läkemedelssubventionen per recepttransaktion. I summerad statistik inom SLL inräknas även de definitionsmässiga egenavgifter som SLL betalar, till exempel för läkemedel enligt Smittskyddslagen eller psykofarmaka till personer utan sjukdomsinsikt.
SLL-kostnad - rekvisition	Till och med 2009 har alla kostnader för rekvisitionsläkemedel i slutenvården redovisats som bruttobelopp utan hänsyn till upphandlingsrabatter. Fr.o.m. 2010 anges rekvisitionskostnad i form av nettobelopp, d.v.s. bruttobelopp minus upphandlingsrabatter.
Solidariskt finansierade läkemedel	Läkemedel med särskild finansiering via stadsbidrag enligt vissa kriterier: <ul style="list-style-type: none"> • Mycket kostsamt läkemedel godkänt av TLV att ingå i läkemedelssubventionen • Mycket ojämn fördelning av patienter mellan landstingen • Betydande budgetbelastning för enskilt landsting Statsbidrag utgår sedan 2005 efter kostnad per invånare för läkemedlet enligt följande: <ul style="list-style-type: none"> • Kostnader mellan riksgenomsnittet och 150 kronor per invånare - bidrag med 85 procent. • Kostnader över 150 kronor per invånare – bidrag med 90 procent. Exempel på läkemedel: blödarpreparat, HIV-läkemedel samt preparaten Cerezyme och Zavesca (mot Gauchers sjukdom). Särsläkemedel ingår ej vilket medför att begreppet kan komma att ses över.

Begrepp och definitioner inom läkemedelsuppföljning

Specialläkemedel	Läkemedel som inom SLL inte ingår i begreppet basläkemedel, till exempel läkemedel som i huvudsak förskrivs inom specialiserad vård. För aktuell lista över basläkemedel, se Basläkemedel SLL 2011
Substans, substansnamn	Substansnamn i klartext. Benämning av läkemedel på ATC-7 nivå.
Synonyma läkemedel	Läkemedel med samma ingående substans. Synonyma läkemedel kan av Läkemedelsverket definieras som utbytbara vid expedition på apotek.
Särläkemedel (orphan drugs)	Läkemedel mot ovanliga sjukdomar (< 5/10 000 invånare). Omfattas inom EU av särskilda stimulansåtgärder för utveckling, då det låga patientantalet gör det oattraktivt för företag att satsa på läkemedel inom detta område. Försäljs mot både recept och rekvisition, men främst mot recept. För förskrivning av särläkemedel på recept krävs att TLV har godkänt att de ska ingå i läkemedelssubventionen. Inom EU har 56st särläkemedel försäljningstillstånd för 47 sjukdomstillstånd. I Sverige såldes under 2006-2008 ett 30-tal särläkemedel.
Särläkemedel enl. SLL	Ett urval av de läkemedel som klassas som särläkemedel enligt EU:s definition. Urvalet görs av Stockholms Läns Läkemedelskommittés expertråd för särläkemedel. För aktuell lista, se Särläkemedelslista SLL 2011
TLV	Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket (www.tlv.se), före detta Läkemedelsförmånsnämnden LFN. Statlig myndighet som granskar och tar beslut om vilka läkemedel som ska ingå i högkostnadsskyddet samt fastställer priset för läkemedel inom den allmänna läkemedelssubventionen.
Totalbelopp recept, totalkostnad	Summan av SLL-kostnad, det vill säga den allmänna läkemedelssubventionen, och eventuell egenavgift vid recepttransaktion eller beredning av en leverans dosförpackade läkemedel. Uttrycks vanligen exklusive moms.
Totalbelopp rekvisition	Till och med 2009 har alla kostnader för rekvisitionsläkemedel i slutenvården redovisats som bruttobelopp utan hänsyn till upphandlingsrabatter. Fr.o.m. 2010 anges rekvisitionskostnad i form av nettobelopp, d.v.s. bruttobelopp minus upphandlingsrabatter.
Uppdrag	Tecknas med HSN-förvaltningen och faktureras via FUL, se <i>FUL</i> .
Upphandlingsrabatter	Avser tillverkarrabatter för rekviderade läkemedel enligt anbud och upphandlingsavtal. Tidigare beräknades och utbetalades rabatterna påföljande år, men fr.o.m. 1 januari 2010 dras de direkt på priset för aktuell förpackning, s.k. nettopris, se <i>Nettopris</i> .
Utbytbara läkemedel	Produkter som av Läkemedelsverket definierats som utbytbara mot varandra och därmed ingår i utbytessystemet. Vid receptexpediering på apotek är de utbytbara mot annan (billigare) produkt. Utbytbarhet gäller i huvudsak synonyma läkemedel utan patentskydd. För mer information se

Begrepp och definitioner inom läkemedelsuppföljning

	http://www.lakemedelsverket.se/malgrupp/Halso---sjukvard/Forskrivning/Utbytbara-lakemedel/
Utbytessystemet	Av Riksdagen beslutat system för automatiskt utbyte av förskrivet läkemedel mot billigaste läkemedel med samma substans som apoteket har i lager. Utbytessystemet leder till stor kostnadseffektivisering och har medfört avsevärda prissänkningar på utbytbara läkemedel. För mer information se http://www.lakemedelsverket.se/malgrupp/Halso---sjukvard/Forskrivning/Utbytbara-lakemedel/
VAL	VårdAnaLys. SLL:s datalager för vårdrelaterade data för resursfördelning, resursuppföljning med mera. Innehåller bland annat uppgifter om försäljning mot recept och rekvisition för personer mantalsskrivna i Stockholms län respektive från apotek i Stockholms län.
Varunummer	Nummerserie för varor inom främst läkemedelsområdet som är tryckta på förpackningarna.
Varurad	Beställningsrad på rekvisition och då omfattande en vara men kan också avse en receptrad, <i>se Receptpost</i> .
Volym läkemedel	<i>Se DDD och Receptpost</i> . Det mest vedertagna måttet DDD saknas för många läkemedel. Det är olämpligt för läkemedel som i hög grad används till både vuxna och barn och då i vitt skilda doser, till exempel antibiotika. Socialstyrelsens läkemedelsregister möjliggör att mäta volymen av läkemedel sålda mot recept i antalet brukande individer.
Övriga varor inom förmånen	Varor som inte är läkemedel men som täcks av den nationella läkemedelsförmånen som styrs av Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket (TLV).